

Формування умінь розв'язувати задачі на одночасний рух назустріч та рух у протилежних напрямках

При формуванні умінь розв'язувати задачі на одночасний рух назустріч або у протилежних напрямках працюємо над задачами за пам'ятками і розв'язуємо задачі на знаходження відстані і швидкості двома способами, часу — одним способом, складаємо обернені задачі.

До задач ставимо творчі запитання, наприклад: «Чи могли тіла зустрітися на середині шляху? За яких умов? Якщо тіла після зустрічі продовжать свій рух, то яке тіло приїде у кінцевий пункт раніше?».

З метою подальшого усвідомлення спільного і відмінного у задачах на одночасний рух назустріч або у протилежних напрямках учням пропонуються завдання на складання задач за таблицями:

	s (км)	v $\left(\frac{\text{км}}{\text{год}}\right)$	t (год)
I	?	$60 \frac{\text{км}}{\text{год}}$	4 год
II	?	$75 \frac{\text{км}}{\text{год}}$	4 год
I і II	?		4 год

За цією таблицею можна скласти дві задачі: задачу на одночасний рух назустріч і задачу на одночасний рух у протилежних напрямках.

Можна пропонувати учням, використовуючи дані таблиці, скласти задачі, які розв'язуються так: $60 \cdot 4 + 75 \cdot 4 = (60 + 75) \cdot 4$. До речі, до цих виразів можна скласти одні й ті самі задачі: на зустрічний рух та рух у протилежних напрямках — це лише два способи їх розв'язання.

Поступово задачі ускладнюються. Пропонуємо, наприклад, такі задачі.

1. Равлик і черепаха вирушили одночасно назустріч одне одному. Равлик повзе зі швидкістю $6 \frac{\text{м}}{\text{год}}$, а черепаха — $180 \frac{\text{м}}{\text{год}}$. Вони зустрілися через 4 години. Яка відстань була між равликом і черепахою на момент початку руху?

Зазначимо, що з метою ускладнення задачі можна запропонувати учням швидкість черепахи не в метрах за годину, а в метрах за хвилину — $3 \frac{\text{м}}{\text{хв}}$.

2. Відстань між шпаком та бджолою 6000 м. Шпак і бджола почали рухатися одночасно назустріч одне одному. Швидкість бджоли $420 \frac{\text{м}}{\text{хв}}$, а швидкість шпака $1000 \frac{\text{м}}{\text{хв}}$. Чи зустрінуться вони через 4 хвилини? Якщо ні, то скільки метрів їм залишиться до зустрічі?

Щоб ускладнити цю задачу, можна запропонувати швидкість шпака — $60 \frac{\text{км}}{\text{год}}$.

Розв'язання:

1 спосіб

- 1) $420 \cdot 4 = 1680$ (м) — відстань, яку пролетіла бджола за 4 хвилини;
- 2) $1000 \cdot 4 = 4000$ (м) — відстань, яку пролетів шпак за 4 хвилини;
- 3) $1680 + 4000 = 5680$ (м) — відстань, яку подоли разом бджола і шпак за 4 хвилини.
- 4) $6000 - 5680 = 320$ (м) — лишилося їм до зустрічі.

2 спосіб

- 1) $420 + 1000 = 1420$ (м) — на стільки скорочується відстань між шпаком і бджолою за кожну хвилину.
- 2) $1420 \cdot 4 = 5680$ (м) — на стільки скоротиться відстань між шпаком і бджолою за 4 хвилини.
- 3) $6000 - 5680 = 320$ (м) — лишилося їм до зустрічі.

Відповідь: через 4 хвилини шпак і бджола не зустрінуться, 320 м їм залишиться до зустрічі.

3. Два поїзди вийшли одночасно назустріч один одному з двох міст, відстань між якими 592 км. Швидкість першого поїзда $63 \frac{\text{км}}{\text{год}}$, а швидкість другого поїзда $85 \frac{\text{км}}{\text{год}}$. Яка відстань буде між ними через 3 години після початку руху? Через скільки годин вони зустрінуться?

Розв'язання:

1 спосіб

- 1) $63 \cdot 3 = 189$ (км) — відстань, яку подолав перший поїзд за 3 години;
- 2) $85 \cdot 3 = 255$ (км) — відстань, яку подолав другий поїзд за 3 години;
- 3) $189 + 255 = 444$ (км) — відстань, яку подолали разом обидва поїзди за 3 години;
- 4) $592 - 444 = 148$ (км) — відстань між поїздами через 3 години;
- 5) $63 + 85 = 148$ (км) — на стільки наближуються поїзди один до одного за кожну годину;
- 6) $148 : 148 = 1$ — 1 годину їм лишилося ще рухатися до зустрічі;
- 7) $3 + 1 = 4$ (год) — через стільки годин відбудеться зустріч.

2 спосіб

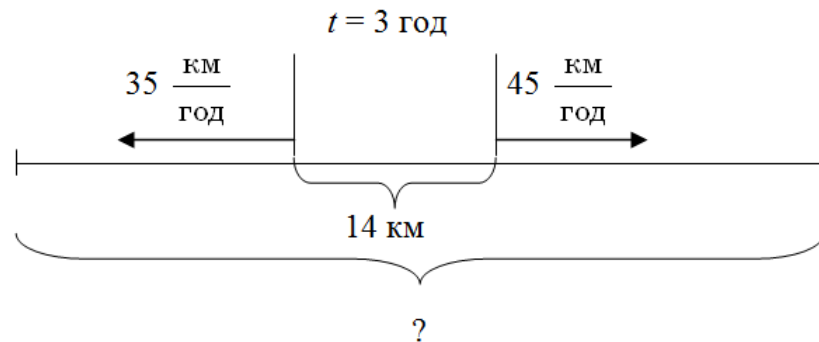
- 1) $63 + 85 = 148$ (км) — на стільки наближуються поїзди за кожну годину;
- 2) $148 \cdot 3 = 444$ (км) — на стільки наблизяться поїзди за 3 години;
- 3) $592 - 444 = 148$ (км) — відстань між поїздами через 3 години;
- 4) $592 : 148 = 4$ — через 4 години поїзди зустрінуться.

Відповідь: через 3 години відстань між поїздами становитиме 148 км; через 4 години поїзди зустрінуться.

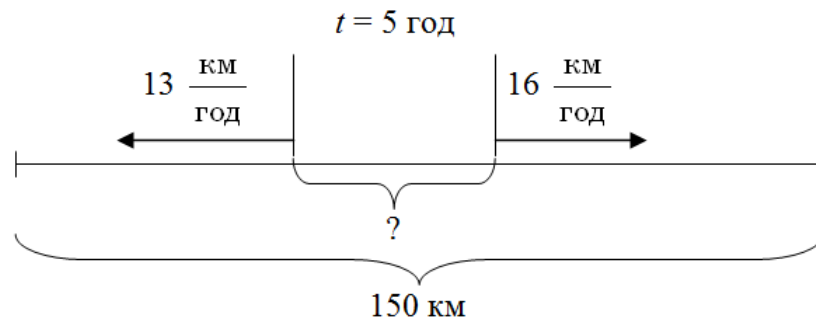
4. Колобок котиться назустріч Лисиці. Зараз між ними 900 м. Швидкість Колобка $70 \frac{\text{м}}{\text{хв}}$, а швидкість Лисиці на $10 \frac{\text{м}}{\text{хв}}$ більша, ніж швидкість Колобка. Яка відстань буде між ними через 2 хвилини? Через скільки хвилин вони зустрінуться?

5. Від однієї пристані одночасно у протилежних напрямках вирушили 2 катери. Через 3 години відстань між ними становила 168 км. Знайди швидкість другого катера, якщо швидкість першого катера складає $25 \frac{\text{км}}{\text{год}}$.

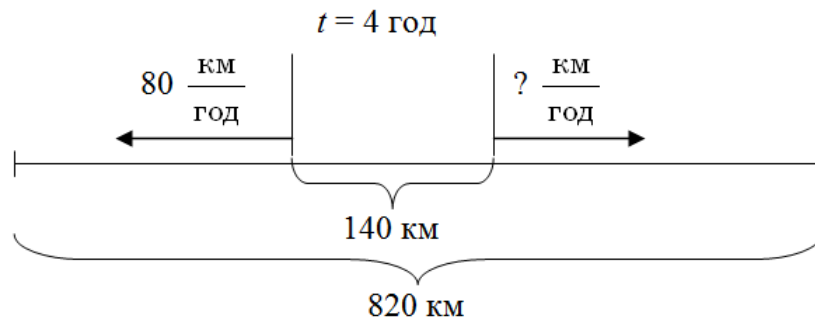
6. Від двох причалів, відстань між якими 14 км, одночасно у протилежних напрямках вирушили моторний човен і катер. Швидкість моторного човна $35 \frac{\text{км}}{\text{год}}$, а швидкість катера $45 \frac{\text{км}}{\text{год}}$. Яка відстань буде між ними через 3 години після початку руху?

7. Із двох пунктів одночасно у протилежних напрямках виїхали два велосипедисти. Швидкість першого велосипедиста $13 \frac{\text{км}}{\text{год}}$, а швидкість другого $16 \frac{\text{км}}{\text{год}}$. Через 5 годин відстань між ними становила 150 км. Знайдіть відстань між пунктами.

8. Із двох міст, відстань між якими 140 км, одночасно у протилежних напрямках виїхали дві машини. Швидкість першої машини $80 \frac{\text{км}}{\text{год}}$. Знайди швидкість другої машини, якщо через 4 години відстань між ними складала 820 км.

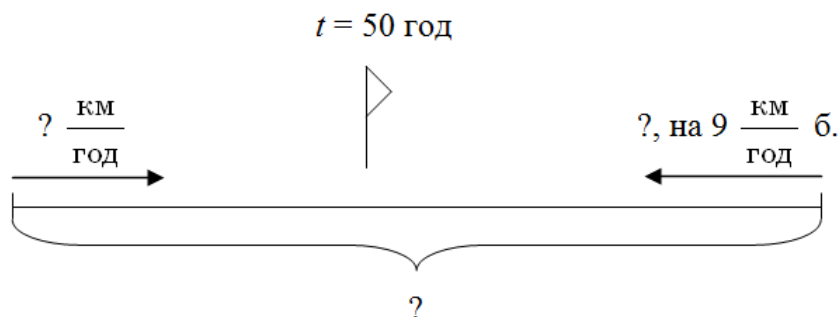

9. Із двох селищ, відстань між якими 5 км, одночасно у протилежних напрямках вирушили два пішоходи. Перший ішов зі швидкістю $4 \frac{\text{км}}{\text{год}}$, а другий — зі швидкістю $5 \frac{\text{км}}{\text{год}}$. Через скільки годин відстань між ними становитиме 32 км?

10. З Києва і Ташкента одночасно назустріч один одному вирушили два поїзди. Ташкентський поїзд у середньому за 4 години проходить 132 км. Швидкість Київського поїзда на $9 \frac{\text{км}}{\text{год}}$ більша за швидкість Ташкентського. Поїзди зустрілися через 50 годин. Знайди відстань між Києвом та Ташкентом.

Треба зазначити, що методисти радять записувати такі задачі коротко одночасно і у формі таблиці, і у формі креслення: першу частину задачі на знаходження швидкості можна подати у формі таблиці:

	s (км)	$v \left(\frac{\text{км}}{\text{год}} \right)$	t (год)
Ташкентський	132 км	?	4 год
Київський		?, на $9 \frac{\text{км}}{\text{год}}$ б.	

Розв'язання:

1 спосіб

1) $132 : 4 = 33 \left(\frac{\text{км}}{\text{год}} \right)$ — швидкість Ташкентського поїзда;

2) $33 + 9 = 42 \left(\frac{\text{км}}{\text{год}} \right)$ — швидкість Київського поїзда;

3) $33 \cdot 50 = 1650$ (км) — відстань, яку подолав Ташкентський поїзд;

4) $42 \cdot 50 = 2100$ (км) — відстань, яку подолав Київський поїзд;

5) $1650 + 2100 = 3750$ (км) — відстань, яку подолали обидва поїзди; відстань між Києвом і Ташкентом.

2 спосіб

1) $132 : 4 = 33 \left(\frac{\text{км}}{\text{год}} \right)$ — швидкість Ташкентського поїзда;

2) $33 + 9 = 42 \left(\frac{\text{км}}{\text{год}} \right)$ — швидкість Київського поїзда;

3) $33 + 42 = 75$ (км) — на стільки наближаються поїзди один до одного за 1 годину;

4) $75 \cdot 50 = 3750$ (км) — на стільки наблизяться поїзди один до одного за 50 годин; відстань між Києвом та Ташкентом.

Відповідь: 3750 км між Києвом і Ташкентом.